List 1. **NOVICE** Tečaj LVI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 7. januarja 1898.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Leto se bliža svojemu koncu in bliža se čas, da se bodo čitatelji zopet morali odločiti, kake liste naj si naroče za bodoče leto. Ker se je zadnji čas slovensko časopisje močno pomnožilo, ni to več lahka stvar.

„Novicam“ ni treba razvijati svojega programa, ker je že dovolj znan. Njih program je znani stari slovenski program, katerega so se držali dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Toman in Svetec in kateremu so „Novice“ bile zveste v najtežavnejših časih. Hodile bodo nekako srednjo pot in bojo ne bodo iskale, a vendar odločno branile slovensko narodno stališče proti vsakomur.

Poganjale se bodo odkritosrčno za najširšo in neposredno volilno pravico, kakor so se dosedaj najdoslednejše izmej vseh slovenskih listov, ker so prepričane, da bodo postavodajni zastopi tem bolje izražali pravo mnenje naroda, čim bolje bo vsem stanovom omogočeno, izražati ob volitvah svoje mnenje.

Smatrale bodo za svojo nalogo, zagovarjati koristi srednjih in nižjih stanov. Posebno pozornost bodo obračale na koristi našega kmeta in obrtnika. Ta dva stanova sta stebra našega naroda. Posebno kmet nima pri nobenem narodu tacega pomena, kakor pri našem. Naš kmet ni samo tisti, ki druge stanove preskrbuje z živežem, temveč najboljši močje našega naroda so se rodili v kmetskih hišah, naši najboljši pisatelji, učenjaki, politiki so največ iz kmetskih hiš, tako da lahko rečemo, da je kmet rešil našo narodnost.

V mestih je pa najvažnejši obrtni stan. To je jedini nezavisni stan, na katerega se moremo Slovenci zanašati, zato je pa dolžnost slovenskih politikov in časopisov, da ne pozabljajo koristi tega stanu.

„Novice“ bodo v novem letu v jedrnatih in stvarnih člankih pojasnjevale vsa politična vprašanja. Posebno pozornost bodo obračale kakor dosedaj slovenskim in slovanskim vprašanjem. Poganjale se bodo z isto odločnostjo za narodno jednakopravnost in narodne pravice avstrijskih Slovanov, kot so se vedno v njenem polstoletnem obstanku.

Skrbele bodo pa tudi za pouk kmeta in obrtnika. Pri tem mislijo posebno pozornost obračati novim iznajdbam. V poučnem in zabavnem delu bodo skrbele za primerno poučno in zabavno gradivo.

Splošno se bodo „Novice“ trudile v novem letu vsestranski zadovoljiti svoje čitatelje, do katerih se obračajo s prošnjo, da jim ostanejo zvesti v novem letu in še kaj novih naročnikov pridobe.

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo naj nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi v novem letu in cena jim ostane stara in sicer za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr. Po pošti prejemane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača ze celo leto 40 kr. Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politiški oddelek.

Leto 1897.

Minolo leto ostane velike zgodovinske znamenitosti, naj se motri s katerogakoli stališča, kajti primerile oziroma zasnovale so se velike dogodbe, tako da je res vredno, ozreti se nazaj.

Tudi l. 1897. je tekla kri v potokih, ne samo v Evropi, ampak tudi v Ameriki, v Afriki in v Aziji. Dolgo časa je revolucija na Kreti obračala naso občno pozornost. Posledica te revolucije je bila grško-turška vojska, katera je za Grško kaj žalostno iztekla in to državo silno oslabila. Konec kretske revolucije je, da so velesile primorale turškega sultana, da je Kreti dal prerej obsežno avtonomijo.

Revolucija je bila dalje na Filipinskih otokih in na otoku Kubi. Prouzročila je te grozovite upore slaba uprava španska, a dočim se je Španski kmalu posrečilo, udušiti revolucijo na Filipiuah, je za premaganje kubanskih ustašev žrtvovala nad stotisoč ljudij in neštete milijone, a dasi pomuja kubancem dosti ugodno spravo, traja boj še vedno in se konča najbrž z neodvisnostjo Kube.

Doslej še vedno najuplivuejša evropska država, svobodna in imovita Angleška, je tudi v minolem letu morala na raznih krajih sveta z mečem braniti svojo posest in svojo veljavo, od katere je odvisno vse njeno neizmerno bogatstvo, tako v Afriki in tudi v Indiji. Minolo leto je praznovala šestdesetletnico vladanja svoje kraljice Viktorije in o tej priliki pokazala, da je resnična svoboda najtrdnejša opora monarhizma.

Francija ni v minolem letu učnkala nič posebnega niti v zunanji niti v notranji politiki, kajti zveza z Rurijo je bila že prej sklenjena in se je lani samo javno priznala, finančni škandali pa, o katerih se je mnogo pisalo, niso nič večji od onih, ki se primerjajo drugod a se skrbno prikrivija.

V Italiji so se l. 1897. izvršile nove volitve v parlament, katera po vladi niso prinesle pričakovane trdne večine, vsled česar je Rudini izdal za katoličane kaj neugodne naredbe, s katerimi je zvabil v svoje ministerstvo Zanardellija ter ž njim začel proti katoliški cerkvi jako ostro postopati, ne da bi se bil s tem pridobil kaj boljšo pozicijo. Tudi v zunanji politiki ni vlada dosegla zbližanja k Franciji, kar je iz trgovinskih ozirov njena prva skrb. Italija krvavi iz tisoč ran, a nikjer ni videti pomoči.

Španska te lani izgubila svojega ministerskega predsednika Canovasa, kateri je padel kot žrtva anarhistov. Nesreče na Kubi so spravile Španско v največjo zadrego, povsod so se začeli gibati karlisti in republikanci in prav konec leta je bivši zapovednik na Kubi, general Weyler, prouzročil „pronuciamento“, katero utegne imeti kaj neprijetne posledice.

Nesrečna Srbija tudi lani ni bila deležna notranjega miru. Kraljev oče, razupiti pustolovec Milan, se je s praznim žepom vrnil v Srbijo in začel tirati svojo, narodovi volji in koristim dežele nasprotujočo politiko, vsled katere je nastala velika notranjepolitična in zunanjepolitična kriza, ki zamore prouzročiti velike homatije. Srbija menda ne učaka mira, dokler je bodo vladali Obrenoviči.

Premembe v vladi, katere so se lani zgodile na Nemškem, niso kar nič vplivale na smer nemške politike, katero smer določa nemški cesar sam. Vsa pozornost je bila osredotočena na boj mej vlado in parlamentom radi pomnožitve nemških vojnih ladij. Cesar Viljem hoče Nemčiji pridobiti kolonij in je radi tega konec leta uprizoril ekspedicijo proti Kitajski. Nemci so sicer zasedli neki kitajski pristan, toda Rusija je pomen te prisvojitve popolnoma uničila s tem, da je zasedla ključ h Kitajski, pristan Port Artur.

Velikanska kriza je lani nastala v Avstriji in od nje rešitve je odvisen ves ustroj te države, morda celo njena eksistenca. Državnozborske volitve so bile pripeljale v dunajski parlament nove ljudij, kateri so se krepko zavzeli za to, da se je za časa Taffeja začeta notranja evolucija nadaljevala. Nemški liberalizem je bil poražen, v parlamentu je dobila moč nova večina, sestavljena iz slovanskih in nemških konservativnih elementov in proti tej večini so Nemci začeli najljutejši boj, so strmoglavili grofa Badenija, prouzročili velikansko izgrede, na katere so odgovorili Čehi s protiizgredi, in naposled prouzročili, da je novo Gautschevo ministerstvo dejanski uvedlo absolutizem. Vzlic temu Slovani nimajo uzroka, bati se za svojo prihodnjost.

Za slovenski narod minolo leto že celo ni bilo srečno. Na Štajerskem nismo nikjer ničesar pridobili, pač pa izgubili celjsko samostojno slovensko-nemško gimnazijo. Ns Koroškem smo pač pridobili nekaj, dobili smo namreč svojega poslanca Einspielerja, sicer pa je slovensko gibanje precej nazadovalo in če novi dež. predsednik Freydenegg ne popravi, kar je njegov prednik zlega ukrenil, utegnejo za koroške Slovence nastati žalostni časi. Na Primorskem so je Slovencem najhuje godilo, kajti izgubili so tri mandate in laška nestrpnost ni bila nikdar tako brutalna kakor prav v minolem letu. Namestnika Rinaldinija, to glavno uporo italijanstva in stropenega sovražnika Slovencev, je vlada sicer spodila v pokoj, ali razmere se niso premenile in iredenta dviga svojo glavo ošabnejše kakor kdaj poprej. Tudi na Kranjskem ni narodna stvar napredovala. Slovenci sicer niso ničesar izgubili, a tudi ničesar pridobili, zakaj če ima ta ali ona stranka nekaj več mandatov, je pač za narodno bilanco, v katero se stepejo samo pozitivne pridobitve, popolnoma vsejedno.

Ako motrimo trezno in kritično naše razmere, ako preiščemo uzroke stagnaciji v narodnem življenju, najdemo kmalu, da nobena stvar na svetu ne ovira in ne zadržuje našega življenja, delovanja in nehanja tako, kakor tuja birokracija. Vseh naših neuspehov, vseh krivic, ki se nam

gode, vseh nasilstev, katerim smo izpostavljeni, je končni uzrok nemška in italijanske birokracija, ki misli, da je nje prva naloga, dušiti naše narodno gibanje in zadrževati nas narodni napredek.

Čas je že, da bi se iz tega spoznanja izvajale posledice. Narod slovenski ne bo v nevarnosti in bo navzlic vsemu nasprotovanju Nemcev in Lahov mogel napredovati materijelno in kulturelno, kakor hitro se iznebi tujih, nemških in laških uradnikov. Ta nauk nam prodajaje izkušnje minolega leta, od katerega se poslavljamo brez tuge, dobro vedoč, da mora novo leto biti i za nas veselejše od prejšnjega. V to pomozi Bog vernemu slovenskemu narodu

Politični pregled.

Položaj. — Parlamentarni stroj stoji popolnoma. Parlament se je razšel, vlada ga je zaključila, da odstrani dosedanje predsedstvo in Falkenhaynov zakon, ter je začela vladati in reševati najvažneje stvari na podlagi §. 14, na podlagi §. za silo. Tako so objavljene važne cesarske naredbe za podeljevanje podpor iz državnih sredstev onim krajem, ki trpe bedo vsled letošnjih elementarnih katastrof, naredbe, s katerimi se podaljšuje nagodba za jedno leto, naredba s katero se podaljša kvota 70 : 30, kar pomeni za Cislitvansko izgubo več sto miljonov gld. in še razne druge naredbe. Takov je torej 30letni jubilej naše avstrijske ustave! Dne 31. decembra 1867 se je proglasila ta ustava, a ravnokar praznujemo nje tridesetletnico s tem, da se vlada brez parlamenta, pomočjo §. §. za silo, da je faktično zistirana ustava, da vlada absolutizem.

Papeževa 60-letnica. — Dne 31. dec. 1897. je minolo 60 let, od kar je bil sv. Oče Lev XIII. posvečen v mašnika. O tem povodu je bila na novega leta dan velika slavnost v Rimu in je sploh ves krščanski svet praznoval to redko slavnost. Nekako čudno pretresa človeka misel ob tem slavju voditelja katoliške cerkve! Že v dobi navadnega duhovnika je nekaj svetotajnega, ako je doživel 50-letnico svojega maševanja. Koliko pa jih je, ki bi doživeli celo 60-letnico! A najvišji glavar katoliške cerkve je doživel ta visoki trenotek! Ako se pomisli, kake naloge se stavijo baš v denašnjih dneh na glavarja rimsko katoliške cerkve, naloge, s katerimi so združeni mnogobrojni duševni viharji onega, na katerem sloni vsa odgovornost za čast in veljavo te cerkve, tedaj se mora smatrati zares je veliko nebeško milost, da je Lev XIII. dosegel to visoko človeške dobo, oziroma 60-letni dan svojega maševanja. Lev XIII. je še danes jeden najjasnejših duhov, kolikor jih je bilo na zlatem stolu cerkvene vlada rimske. On je takorekoč vir evropskemu miru, kajti njegov močni duh je, ki odganja vojne furije od bivališča evropskega človeštva, in baš radi tega moramo vsi skupno vzklikati k Nebu, da nam še dolgo ohrani ta sveti dragega vir miru v prid človeškega rodu na zemlji. Slava Levu XIII.!

Shod političnega in gospodarskega društva za Notranjsko, kateri se je vršil v Postojni dne 26. decembra je sprejel naslednje resolucije: I. Shod odobrava združenje slovenskih hrvatskih in maloruskih poslancev v državnem zboru na Dunaju v „Slovansko kršansko-narodno zvezo“ ter solidarno postopanje le te s združeno desnico. II. Shod izraža svoje ogorčenje na nečuvenem in skrajno surovem postopanju zjedinjene levice, ki je z brutalno silo onemogočila v državnem zboru vsako plodonosno delovanje, čestita predsedništvu poslanske zbornice k odločnemu in možatemu postopanju napram zdivjani obstrukciji, — in izraža svojo radost na solidarnem postopanju zjedinjene desnice, trdno pričakujoč, da ostane ista združena še v prihodnje v svrho izvršitve popolne jednakopravnosti vseh avstrijskih narodov. III. Shod pričakuje od naših poslancev, da bodo z vso dostojno enerižjo in brez mehke popustljivosti vladi ali združenim strankam nasproti zahtevali od vlade nemudno sistematično izvedbo narodnih in gospodarskih pravic za slovenski narod na podlagi vseslovenskega shoda dne 14. septembra 1897 v Ljubljani. IV. Shod spoznava, da je oziroma na politične razmere v državi in deželi želeti, da se narodna in katoliško-narodna stranka v deželnem zboru Kranjskem na podlagi popolne jednakopravnosti in s potrebnimi garancijami proti poljubnemu druženju jedne ali druge stranke s tretjo, dogovorita o sporazumnem postopanji v deželnem zboru. — Shod pričakuje z gotovostjo, da se bode od strani obeh strank lojalno in odkritosrčno delovalo na sporazumljenje posameznih stanov in slojev na Kranjskem in uvaževala v javnem življenju umožnost in delavnost in ne le strankarska korist. V. Shod pričakuje posebej še od notranjskih poslancev, da se bodo glede na slabe gospodarske razmere osobito kmetskega prebivalstva na Notranjskem pri vsaki priliki potezali za potrebna sredstva, s katerimi bi se sedanje žalostne razmere zboljšale.

Deželni zbor štajerski. — Takoj v otvoritveni seji dež. zbora štajerskega dne 28. t. m., se je je pokazalo, da ne pojde vse gladko, kajti tudi ondi velja načelo gospodujočih: Doli s Slovani! Nemški nacijonalec Walz se je pritoževal, da se deželni zbor ni sklical že prej in je očital vladi, da krati parlamentarne uredbe in svoboščine. Ta poslanec je rekel, da bodo Nemci govorili tako glasno, da se bode slišala vsaka beseda do najvišega mesta in da povedo, kako razburjen je nemški narod in ogorčen radi vednega kršenja nemških pravic. Menil je, da mora priti do burnih razprav v zbornici in je rekel, da votira proračunski provizorij samo, ker se zanaša na deželni odbor, da bo isti z najskrajnimi sredstvi branil nemške pravice. No, kaše se, da hoče postati štajerska deželna zbornica mala kopija dunajskega parlamenta v tem nesrečnem letu. Slovenci v dež. zboru štajerskem naj bodo le pripravljeni, da bodo vračali nemškim „Wolfom“ „klin s klinom“.

Gališki dež. zbor hoče sestaviti spomenico ter jo poslati cesarju. Spomenica bo naglašala potrebo, da se razširi deželna avtonomija, da se utrdijo v državi načela jednakopravnosti, ter da se neha ljuti narodnostni boj, ki zavira obravnavo in rešitev socijalnega vprašanja. V to svrho je bil izvoljen odsek 32 članov, mej katerimi je tudi pet Malorusov. Načelnik je pl. Dunajewski, namestnika pa maloruski škof Czechowicz in David pl Abrahamowicz; poročovalec bo grof Dzieduszycki.

Nemški poslanci češkega deželnega zbora še doslej ne vedo, kakšno stališče naj zavzemo napram bodočemu zasedanju. Dočim hočejo Schönererjanci, da se Nemci deželnozborskih sej ne udeleže, agitirajo naprednjaki za udeležbo Načelnik kluba nemških naprednih dež. poslancev, dr. Schlesinger hoče sklicati v Litomeřice vse nemške dež. poslance na posvetovanje.

Malorusi. — Strankarski shod maloruskih radikalcev v Przemyslu je sprejel resolucijo, s katero zahteva, naj vlada državni zbor razpusti ter razpiše takoj nove volitve. Politično društvo „Nada Narodna“, ki je imelo v Lvovu svoj občni zbor, pa je naglašalo, da treba delovati predvsem na to, da se Galicija razdeli v maloruski in poljski upravni del. Klub maloruskih deželnozborskih poslancev se je konstitutiral tako, ga je deželnega maršala namestnik škof Czechowicz predsednik, Zajaczkowski in Barwinski podpredsednika, Wachnianin pa tajnik. Malorusi se torej politično krepko gibljejo.

Rusija. — Povodom konsekracije novih katoliških škofov v Rusiji bilo je zbranih v Petrogradu več katoliških škofov, ki so doposlali carju udanostno adreso. Škofje zatrjajo carja v svojem in vseh ruskih katolikov imenu o nepremični

zvestobi in udanosti in se zahvaljujejo vladarju za njega skrb v prilog potrebam prebivalstva rimsko-katoliškega. Adresa izreka najtopleja voščila za zdravje carjevo in srečo njegovega vladanja. Car je sporočil škofom svojo zahvalo za ta čin udanosti.

Rumunska. — Rumuni v kraljevini rumunski se vedno brigajo za usodo svojih zatiranih bratov na Sedmograškem. Podpirajo jih moralno in gmotno „Kulturna liga", kateri načelnik je vseučiliščni profesor Vladescu, ima že velike zasluge v tem oziru. Sedaj, ko hočejo Madjari izbrisati rumunska krajevna imena, so se dvignili tudi Rumuni v Bukureštu ter priredili veliko demonstracijo proti Madjarom. Več tisoč ljudij se je udeležilo meetinga, potem pa šlo pred kraljevo palačo, zahtevaje pomoč va krvne brate. Vojaštvo je demostrante razgnalo, a narod se je zbral pred kipom Biteazuja pred akademijo, kjer je neki vseučiliščnik pozivljal narod, naj vztrajno podpira težnje lige, dokler se ne ustanovi celotno rumunsko kraljestvo, ki se bo razprostiralo od Tise do ustja Dunava. Razburjeni narod je gromko vpil: „Pereat Madjarija!" — kar je pač čudno odmevalo v Budimpešti, kjer sta se še nedavno bratila ogerski in rumunski kralj.

Italija. — Novo ministerstvo, katero je sestavil Rudini s pomočjo znanega Zanardelija, je že pokazalo, da je duhovščini posebno sovražno. Novo ministerstvo je izdalo ukaz na vse okrajne načelnike, naj skrbno nadzorujejo tiste duhovnike, kateri se poganjajo za obnovitev papeževe posvetne vlade, in naj proti vsacemu, katerega zasasačijo pri taki agitaciji, postopajo z vso brezobzirnostjo.

Španska. — Tudi novemu ministerstvu se ni posrečilo narediti mir na Kubi. Ustaši so ponudeno jim tesno avtonomijo odklonili in nadaljujejo boj, Zjedinjene države pa iščejo vzrokov, da bi se vmešale v to borbo Španska že omaguje, zdaj da so še jeli še doma gibati Karlisti in se pripravljati na vstanek. Vse kaže, da nastane na Španskem velika katastrofa.

Kreta. — Krečanski guverner ne bo niti polkovnik Schäffer, niti črnogorski vojvoda Petrović Njeguš. Sedaj hočejo nekateri, da postane guverner grški princ Jurij. Ta kandidatura da je že naprej nemožna radi Turčije, torej bo treba še dalje izkati.

Turčija. V Makedoniji vre zopet. Glasom poročil iz Bolgarija so zagrešili Turki v štirih mestih in 30 vaseh v Makedoniji nasilja tamošnjim bolgarskim podanikom. Vsled tega se je zasnoval v Bolgariji odbor, ki je v svojem oglasu pozval bolgarski narod na boj proti Turčiji. Turki se izgovarjajo, da so izvršili omenjena nasilja radi tega, ker so Bolgari baje umorili jednega bega in jedno turško devojko, ter da so našli pri Bolgarih mnogo orožja in spisov, pozivljajočih na upor.

Obrtnija.

Občinske posredovalnice za delo in službe.

Ljubljanski policijski komisar Fran Podgoršek je nasvetoval obč. zastopu, naj ustanovi svojo posebno pesredovalnico za dela in službe. Ta svoj predlog je utemeljeval z naslednjim, jako zanimivim poročilom, čigar navedbe priporočamo v premišljevanje vsem svojim občinam. Poročilo se glasi:

Vprašanje, kako naj se organizuje posredovanje dela in služeb, se je v zadnjih letih mnogo preučevalo in prevdarjalo ter se je vsestransko pripoznavalo, da je preosnova in vredba posredovanja dela in nujno potrebna, Sedanji načini posredovanja dela in služb so nedostatni in ne zadostujejo današnjim socijalnim razmeram in potrebam.

Najnavadnejši in jednostavnejši način, na kateri si delavci pridobivajo dela ali službe, je popraševanje po delavnicah in hišah. Tako popraševanje za delo je mudno in mučno in poniževalno. Prosilec zgubi časa in mora preslišati mnogo grenkih besedij. Navadno se ga zapovedi in le slučajno morda dobi dela ali se sprejme v službo.

Brezposelno postopanje od kraja do kraja pokvari pa še tudi tako pridnega, poštenega in značajnega delavca in posla ali služabnika, in ga pogostokrat uniči materijelno in moralno.

Bodi si delavec bodi si posel, ki dlje časa potuje in mora prenaš ti vse vremenske nezgode, se na potu zanemari in pride včasih ves zamazan in razcapan k delodajalcu prosit dela. Delodajalec, ki sodi človeka po njegovi zunanjosti, ga zapodi, ker misli, da je malopriden in nepošten postopač. Tak nesrečnež vlači se potem od kraja do kraja, dokler slednjič ne postane postopač iz delomržnje. Beda in obupnost ga mnogokrat napravita tudi za zločinca. In vender bi se tak človek rešil pogube, če bi se mu dala prilika do dela. Posebno nevarno je tako postopanje za ženske.

Tudi delodajalci in gospodarji si morajo v slučaju potrebe sami poiskati delavcev in služabnikov, bodisi z anoncami po časnikih, bodisi s popraševanjem po raznih prenočiščih, kjer se shajajo potujoči delavci in tanji služabniki.

Kdor si s popraševanjem ne more ali noče dobiti dela ali službe, oziroma delavcev in poslov ali drugih služabnikov, obrne se na privatne posredovalnice za delo in službe. Te se razdele v zakotne in v koncesijonirane posredovalnice. Najnevarnejše zakotne posredovalnice za delo in službe so prenočišča, ki so združena z gostilnami in s žganjarnami. Tukaj se pije, igra in nesramno govori in marsikak mlad delavec in posel se zapelje in pokvari. Mnogokrat še tudi imetnik prenočišča izsesava brezposelne osebe in jih obere do zadnjega krajcarja. V slučaju, da jim je pa pridobil dela ali službe, plačati mu morajo visoke posredovalne pristojbine. Prenočišča so tudi v zdravstvenem oziru slaba. Zrak v takih prenočiščih je zaduhel in nezdrav, postelje so nesnažne in polne mrčesov. Ne da se pa tajiti, da so tudi dobra prenočišča, ki so velika podpora in dobrota za potujoče delavce in posle

Zakotne posredovalnice imajo tudi razne privatne osebe, branjevke, kramarice, i. t d in je število teh po vseh mestih veliko. Le-te in pa koncesijonirane posredovalnice posredujejo navadno le službe poslov in le malo katere posredujejo tudi delo. Najraje se obračajo na te zakotne in koncesijonirane posredovalnice gospodinje, ker njim posredovalci in posredovalke dajejo tudi pojasnila o lastnostih in sposobnosih poslov. Take posredovalnice prihranijo delodajalcem in gospodinjam mnogo časa in

truda, ki bi ga imeli, če bi morali iskati delavcev oziroma poslov po prenočiščih ali drugih krajih, delavcem in poslom pa prihranijo nepotrebna in neprijetna pota po delavnicah in hišah.

Velik nedostatek teh posredovalnic je, da posredujejo navadno le službe poslov in da se na druge delavce in služabnike ne ozirajo. Nadaljni nedostatki pa so, da pobirajo te privatne posredovalnice visoko vpisnino in posredovalno pristojbino za vsako posredovanje in da tako izkoriščajo delavce in posle, ne da bi jih kdo pri tem lahko nadzoroval.

Vsled visoke posredovalne pristojbine imajo privatne posredovalnice interes, da se posli in delavci pogostokrat menjavajo, ker čim večkrat se to zgodi, več zaslužijo posredovalci. Dobičkarstvo zapelje tudi posredovalce, da ne postopajo vsikdar vestno in da priporočajo tudi nesposobne in nezanesljive osebe.

Mnogi nedostatki pri posredovanji dela in služeb po privatnih posredovalnicah provzročili so, da so delojemalci sami prevzeli posredovanje in so isto po svojem uredili. Socijalisti bili so prvi, ki so v svojih strokovnih društvih in v svojih zvezah organizovali posredovanje dela. S tem pridobili so si socijalisti velik vpliv na delavce in posle in druge služabnike.

Posredovanje dela po socijalističnih društvih je pristransko, ker se preskrbuje delo le članom društva in pristašem njihove stranke. Posredovanje pa je tudi drago, ker morajo člani plačevati visoke tedenske doneske. Moč in vpliv socijalističnih društev dala bi se omejiti po posredovalnicah, ki bi bile nepristranske, in ki bi dale vsakemu enake ugodnosti glede preskrbovanja dela.

Delo in službe posredujejo tudi razna občekoristna dobrodelna društva, zadruge in oskrbovališča.

Društva imajo premalo razširjen delokrog in se jih delavci in posli in delodajalci le malo poslužujejo. Tudi nimajo društva zadostne financijelne podlage in morajo vedno prositi podpore. Vsako društvo se lahko razpusti in nima torej prave stalnosti in avtoritete. Uradniki nimajo v takih društvih potrebnega ugleda in ker niso niso stalno nameščeni, je težko dobiti dobrih, zanesljivih uradnikov. Zadruge posredujejo delo navadno le v eni stroki in pridejo le pri posredovanji dela in le v večjih mestih v poštev. V novejšem času so tudi oskrbovališča (Verflegsstationen) prevzela posredovanje dela, ali če bodo vspevala, je dvomno, ker se njih delodajalci in delojemalci ravno tako neradi poslužujejo. kakor dobrodelnih društev. Uspevati pa morejo le veleposredovalnice, v ktere imajo zaupanje delodajalci, delavci in posli.

Nedostatki pri sedaj navedenih načinih posredovanja dela in služeb provzročili so znatne reforme. V Ameriki, v Avstraliji in v Luksemburgu vstanovile so se državne posredovalnice za delo in službe. Na Francoskem in na Laškem nastale so delavske borze. V Švici in v Nemčiji pa so si vstanovila mesta delavske posredovalnice. To je bil velik napredek v gospodarskem življenji. Sosebno se je vstanovitev mestnih delavskih posredovalnic obče pozdravila. Naglašalo se je, da imajo dolžnosti in da so v prvi vrsti poklicana in interesovana, da ustanove take posredovalnice.

Brezposelne osebe, berači in postopači napravijo mestom veliko troškov, ki se s posredovanjem dela lahko znatno zmanjšajo, ker se tem osebam lahko brez ovire nakaže primerno delo. Take posredovalnice dajo tudi mestom vpogled v delavske razmere. Mesta imajo tudi avtoriteto, ki je potrebna za vodstvo posredovalnic, da so nepristranske in da imajo splošno zaupanje. Vrh tega bi bilo po mestnih posredovalnicah posredovanje dela centralizovano in bi izkoriščevanje delavcev in poslov po privatnih zakotnih in koncesijoniranih posredovalcah sčasoma prenehalo, ker bi mestne posredovalnice ne iskale dobička in bi služile le ugodnosti delodajalcev in delojemalcev. Mestne posredovalnice dajale bi tudi večje jamstvo za nepristranost in nepodkupnost, kakor vsaka druga posredovalnica.

(Konec sledi.)

Kmetijstvo.

V povzdigo govedoreje.

Iz Cerknice nam piše odličen rodoljub, kateri se bavi tudi z narodnim gospodarstvom.

V resnici, važno je vprašanje, kako pomagati kmetijskemu stanju do boljšega blagostanja. Pri sedanjih okolščinah je jedino živinoreja, katera bi prinašala mnogo dobička, ako se je resno in pravilno uredi.

Da živinoreja nekako peša, tiči vzrok jedino le v tem, ker se biki plemenjaki ne vzdržujejo tako, kakor bi se vzdrževati imeli.

Sedanji lastniki bikov plemenjakov, se za vzdrževanje premalo brigajo. Večkrat puste taiste stradati, ker jim primankuje potrebnega živeža. Kdo pa vzdržuje bike? Večinoma le bolj revni posestniki, ker si mislijo s tem kaj prislužiti.

Kadar pride čas bikovega zaslužka, takrat se pripušča izstradani brez vsake mere, ter se ga še s palico, priganja, samo da je več zaslužka? Ali je moč pričakovati pri takem vravnanji dobrega vspeha.

Če se pa slučajno pri nekaterih primeri, da dotičnega bika dobro hrani in debeli, proda ga pa v 3 letu starosti, t. j. v najboljši dobi. Zagovarja se, da je bik že pretežak in preosoren. V resnici pa je lastniku le na tem, da dobi za bika od mesarja 80 do 100 gld. — kteri denar nujno potrebuje za druge svoje potrebščine. Omisli si potem zopet kacega malovrednega bika, katerega dobi po prav nizki ceni in tako gre ta kupčija naprej.

Oglejmo si pa na dalje še dotične hleve, v katerih ti reveži bivajo. V hlevu vlada zaduhljiv zrak, je malokdaj ali nikoli prezračen, ter redkokrat redno posnažen. Kakor hitro se bik spravi v hlev, ostane v njem vse

svoje žive dni. Ne vidi več solnca. Ali je moč pričakovati od tacih bikov, kateri se žalibog nahajajo večinoma v tako spridenem zraku — zdrava in dobra plemena?

V istini so besede nekega posestnika, resnične ki pravi: Dokler bodo imeli siromaki bike plemenjake v varstvu in vzdrževanji, — ne bode in nemore se živinoreja povzdigniti in pospešiti.

Ali bi ne bilo umestno vpeljati in ustanoviti vsaj za poskušnjo pri večjih občinah posebne postaje za bike plemenjake za govejorejo, kakor so na pr. žrebske postaje za konjerejo?

Upati je, da bi se dotični stroški pokrili iz dohodkov, ker vsak živinorejec bi raje plačal višjo ceno od skoka bika-plemenjaka, samo da pride do dobrega plemena. Seveda, da živinorejec nebi smel telic pred $1^1/_2$ do 2 l. starosti pripuščati, ako bi pričakovati hotel dobre in zdrave priredbe.

Občine oziroma kmetijske podružnice pretresovalə naj bi to važno zadevo, ter prevzele zdrževanje bikov plemenjakov v lastno področje, s katero naredbo odpadla bi marsiktera bremena, ktera sedaj le preveč tlačijo živinorejca, ter mu jemljejo veselje do prave zivinoreje k edinemu pripomočku do boljšega gmotnega blagostanja.

Poučni in zabavni del.

Fox in Pitt.

(Poglavje iz angleške zgodovine.)

Sredi minolega stoletja začela se je v razvoju ustavnega življenja, politike in parlamentarne zgovornosti na Angleškem nova doba, katero so prouzročili boji dveh parov izvedno nadarjenih državnikov. Ti možje so bili Walpole in njegov nasprotnik William Pitt starejši (poznejši lord Chatam), poleg Gladstonea najznamenitejši angleški državnik, ter nekaj desetletij pozneje William Pitt mlajši in njegov nasprotnik Fox. Kakor je v dobi Walpolea in Pitta starejšega na vse evropske države uplivala najprej sedemletna vojna in kasneje revolucija v sedanjih zjedinjenih državah severoameriških, tako je bila za časa Pitta mlajšega in Foxa najvažnejša svetovna dogodba francoska revolucija. Fox in Pitt sta si bila kot voditelja najmočnejših jedino merodajnih angleških politikov do smrti nasprotnika, a ker sta kot sinova najsvobodnejšega in takrat še najmočnejšega naroda na svetu se bojevala za najvažnejša načela notranje in zunanje strank angleške, sta njiju imeni v zgodovini nerazdružno zvezani.

Charles James Fox je bil sin k „jaremu“ plemstvu pripadajoče rodbine iz Wiltchireja. Njegov stari oče Štefan Fox si je pridobil za kraljevsko rodbino Stuartov veliko zaslug in ker je povrh ustanovil slavno Chelseabolnico, je bil povzdignjen v viteški stan in imenovan lordom državne blagajne. Sin Štefana Foxa in oče Charlesa Jamesa Foxa se je poročil z nezakonsko hčerjo kralja Karola II. Kralj Jurij III. ga je l. 1768. imenoval pêrom in mu dal naslov barona Holland. Naš Fox se je rodil 18. januvarja 1748. l. Duševno in telesno krepak je že v mladih letih kazal redko nadarjenost. Oče njegov je bil sam jako omikan, izboren govornik in silno imovit ter je sinovi vzgoji posvetil največjo skrb in ljubezen. Fox se je že v mladih letih seznanil z angleško politiko in dobil jasen pregled svetovne politike. Po angleški navadi se goje že na višjih šolah politične discipline, se prirejajo mej dijaki politične debate, povrh pa se je še oče trudil, da je mlademu Foxu razširil politično obzorje. Fox se je šolal v Westminstru, v Etonu in na vseučilišči v Oxfordu in kar je njegov značaj posebno utrdilo, je bilo to, da je že v mladih letih užival skoro popolno svobodo in neodvisnost. Škodovalo mu je to samo v jednem oziru: Fox je bil v denarnih zadevah jako lahkomiseln in je potrošil ogromne svote. Ko se je po očetevi smrti izkazalo, da je od kolesalnega premoženja rodbine Fox izginilo nad petnajst milijonov goldinarjev, je Fox to v poslanski zbornici pojasnil z besedami: pet milijonov sem zapravil jaz, pet milijonov moj brat, pet milijonov pa moj oče. Ali Fox ni samo zapravil ogromnega premoženja, ampak se tudi še tako zadovoljil, da je moral naposled plačevati židom po 500% obresti, a dobil je sploh na posodo samo ker se je v obče mislilo, da podeduje premoženje svojega starejšega brata. Ko je ta brat njegov nepričakovano dobil dədiča je Fox z njemu lastno ravnodušnostjo izrekel svoj čas uprav krilate besede „Rodil se nam je otročiček“.

V teh razmerah pa Fox ni izgubil prirojene mu ljubeznivosti in veselosti, s katerimi lastnostmi si je pridobil vsa srca, odkritosrčnosti, in dobrodušnosti niti je usahnila njegova izredna, ognjevita, duše in srca pretresujoča zgovornost Fox je bil v pravem pomenu besede „mož ljudstva“, kakor so ga sploh imenovali in nepostajalo mu je samo potrpežljivosti in hladne prevdarnosti, katero je državniku v veliki meri treba. Teh lastnostij ni imel in nikdar se ni mogel privaditi tistega treznega preračunavanja in uvaževanja vseh okolnostij, od katerega je največ odisno izvršenje velikih idej.

Že l. 1768., v starosti dvajsetih let, je Fox posredovanjem svojega očeta postal član angleškega parlamenta, kateri je bil tedaj prvo torišče javne delavnosti na svetu. Vzgojen v idejah stranke Toryjev, podpiral je v začetku vlado s tako sijajnim uspehom, da je kmalu postal komisar admiralitete in potem celo komisar državne blagajne. Pri velikih razpravah o svobodi sedanjih zjedinjenih držav pa so se razvili njegovi nazori o svobodi in postal je odločen nasprotnik toristiške politike. Pridružil se je tisti skupini parlamenta, katera je vse svoje delovanje uravnavala po osnovnih načelih angleške ustave in zlasti krivičnost države napram ameriškim kolonijam brez obzirno pobijala. Nakrat je bil Fox na občno začudenje vodja opozicije, vodja Whigsov, in najslavnejši pristaši te stranke, kakor lord Shelburne, lord Portland, lord Chatam in lord Bamden so se radi podvrgli njegovemu vodstvu. In Fox je načelom svobode ostal zvest v vseh okolnostih, on se jim ni izneveril nikdar, niti tedaj, ko

je zloraba svobode za časa francoske revolucije premnogo svobodi udanih mož pregnala v tabor reakcije, ampak je tudi takrat očitno zagovarjal to veliko revolucijo. Ostal je zvest samemu sebi in načelom svobode tudi še tedaj, ko so grozovitosti francoske revolucije, uplivi velikana Pitta, vojne in narodnostne strasti v vladni tabor zapeljali tudi najzvestejše Foxove pristaše tako, da se je njegova stranka skrčila na kacih dvajset mož, še tedaj, ko mu je najboljši njegov prijatelj Burke prijateljstvo odpovedal; dasi so mu solze močile lice, se njegov veliki duh ni dal primotiti, ni premenil svojega prepričanja o pravih načelih svobode, o bistvu in potrebi francoske revolucije, o bistvu in potrebi korenitih reform tako na Angleškem, kakor v vsi Evropi. Česar ni dosegla grozovita zloraba svobode, da bi bil Fox premenil svoje nazore, to se tudi ni posrečilo duhovitim in strastnim sofizmom, s katerimi je Burke zagovarjal toristiški aristokracizem. Kakor mnogo drugih sovremenikov tako tudi Fox ni verjel, da je Burke bil človek brez prepričanja, političen špekulant, ki si je svoje politično olepšavanje in opravičevanje nepoštene toristiške in ministersko politike dal plačevati v gotovini, a dasi je Burke z vso svojo čudovito zgovornostje zagovarjal aristokratiško avtoriteto, dasi je pridobil skoro ves parlament na svojo stran, je ostal Fox vender zvest zagovornik francoske revolucije in jo je imenoval jedno najslavnejših dogodb v svetovni zgodovini in pravi blagoslov za vse evropske narode. Boril se je proti temu, da bi Angleška intervenirala v prid pregnanih Bourbonov, boril se je za politično in duševno svobodo, za odpravo sužnosti, za osvobojenje Ircev in Indijcev, za emancipacijo angleških katoličanov in disenterjev, za srečo ljudstva, za srečo Angleške in vsega sveta in vse kar je storil, govoril ali ukrenil, vse priča, da je bil jeden najženijalnejših mož, kar jih pozna svetovna zgodovina. (Dalje sledi.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Nadinženir Fran Žužek je vsled zdravstvenih razmer stopil iz državne službe v pokoj. Ministerijalni svetnik v pravosodnem ministerstvu dr. Adalbert Gertscher je imenovan generalnim advokatom pri najvišjem sodišču. Davčnimi nadzorniki so imenovani davkar Viktor Grabner in finančna koncipista Fran Gerstenmaier in Jos. Bihlmeier. Sodnim pristavom v Logatcu imenovani ljubljanski policijski komisar Fran Podgoršek je premeščen k sodišču v Ljubljani. Okrajnim šolskim nadzornikom za Tolminsko je imenovan vadnični učitelj v Gorici Valentin Kumar. Reservnimi častniki so imenovani Ernest Perdan pri bos. pešpolku št 2, Ivan Hribar pri pešpolku št 97, Ivan Poženel pri pešpolku št 17, Leon Souvan pri dragonskem polku št, 11, Oskar vitez Tonkli pri lovskem bataljonu št. 7, Ivan Valenčič pri bos. pešpolku št. 2, Alojzij Kosmat pri pešpolku štev. 47, Vik. Eržen in Ivan Vrančič pri bos. pešpolku št. 1, Ivan Modic in Ivan Škerjanc pri bos pešpolku št. 4.

— **Imenovanje goriškega knezonadškofa.** Uradna „Wiener Zeitung“ prijavila je dne 30. decembra cesarjevo odločbo, s katero se ljubljanski knezoškof Nj. preuzvišenost dr. Jakob Missia imenuje knezonadškofom goriškim.

— **Duhovniške izpremembe v ljubljanski škofiji.** Prezentovan je za župnijo Presko g. Janez Brence, župnik pri Sv Gregoriju Kanonično sta bila vmeščena gg. upravitelja Frančišek Pavlin zažupnijo Dragatuš in Janez Jelenc za Ledine. Premeščeni so gg, Josip Erker od sv. Petra pri Novem mestu v Mokronog, Josip Jerše iz Mokronoga v Ribnico, Frančišek Krumpestar iz Ribnice kot župni upravitelj k sv. Grogoriju in Josip Volc iz Križev pri Tržiču v Ribnico.

— **Za družbo sv Cirila in Metoda v Ljubljani** so od 20. do 31. decembra 1897. poslali: Č. g A. Bojanec, kapelan v Škocijanu, 3 gld. 80 kr — Moška podružnica na Vrhniki 41 gld. — Ženska podružnica na Vrhniki 47 gld. udnine in 15 gld 50 kr darov za oproščenje od novoletnih voščil — Podružnica v Litomeru po g blagajniku J. Karbi 30 gld. — Gdč. Franjica Šmidova na Gašteju iz nabiralnika 5 gld. — Ženska podružnica v Dornbergu 54 gld. — Gosp. Luka Svetec, s. kr. notar v Litiji, se je odkupil z rodbino od novoletnih voščil s 5 gld — Gospa M Šušteršičeva p. d Miklavova iz Dolnic iv g gospa T Vodnikova iz Podutika po g. Žirovniku za novo leto 6 gld. — Moška podružnica v Postojini po g blagajniku Šeberju 75 gld 28 kr. Podružnica v Braslovčah po č g kapelanu A Vegerniku 20 gld. 85 kr. — Slavna občina Št Jurij ob Ščavnici 5 gld. po g. županu Brumnu. — Slavna posojilnica v Brežicah 10 gld. — Č g. A. Šebat, kapelan, iz nabiralnika pri g župana Fr. Peklarju na Dolu pri Hrvatskem 3 gld. — Podružnica za breški okraj 134 gld. — G. Fr Konšek na Trojanah 3 gld, iz nabiralnika in 2 gld. odkupnine od novoletnih voščil. Gospa M. Sebenikar na Rakeku iz nabiralnika 11 gld. — Gosp. dr. Konrad Janežič na Volovskem 5 gld za novo leto. — Gosp. Ivan Štefe v Ljubljani 1 gld za novo leto. — G. F. Podlimbi 5 gld. — Izvenakademična podružnice v Gradcu po g. Fr Hrašovcu 11 gld — Č. g. Iv Zupan, kurat v Št. Petru 55 gld, in sicer so darovali odkupnine od novoletnih voščil p n gg: R N. Pernet 10 kron; Karis. Križaj Spilar z obiteljo, Zupan po 5 kron; Korošec, Novak, Studeny po 4 krone; Dekleva, Fr. Rajčevič Iv Sajovic po 3 krone; Avčin, Geržina, Jakš, Kralj, Lavrenčič, Matičič, Medica. Matija Penko, Pavel Požar, Punčah, Ant Rebec, Karol Sajovic, Schiffer, Stele, Tomazin, Torkar Vidic, Weiss, Zelinka, Mat. Zele po 2 kroni; Albert Ambrožič, Buchberger, Cilenšek, Čop, Dolinar, Gabrijel, Javoršek, Kalan, Kebat, Kocmut Ludovik, Milač Pavlič, Struppi, Iv. Sabec, Simanek, Velepič in Verbič po 1 krono; 8 kron je iz nabiralnika v gostilni g. Iv. Spilarja v St. Petru. — Č. g. Peter Svegelj, akspozit v Koprovi pri Dutovljah 5 gld — Slava slovenski požrtvovalnosti! Živelo neomajano vodoljubjo tudi v novem letu!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Mestna hranilnica v Radovljici.** V mesecu dedecembru 1897. je 123 strank vložilo 35461 glu. 81 kr. 56 strank vzdignilo 14929 gld 90 kr. 19 strankam se je izplačala posojil 17340 gld.. stanje ulog 350239 gld. 22½ kr., denarni promet 126818 gld. 83 kr.

— **Ustanovitev „Slovenskega čebelarskega društva“** s sedežem v Ljubljani je c. kr deželna vlada dovolila in že potrdila predložena ji pravila. Vabimo torej slovensbe čebelarje, naj zglase svoj pristop za sedaj pri kmetijski družbi v Ljubljani in naj ob enem pošljejo letnino po 1 gld O ustanovnem občnem zboru „slovenskega čebelarskega društva“ obvestimo ude svoječasno.

— **Proslava petdesetletnice cesarjevega vladanja.** Občinski zastop občine Bled je v svoji seji dne 19. decembra soglasno sklenil dati to leto v proslavo petdesetletnice cesar-

jevega vladanja sezidati ubožno hišo po načrtu, po katerem so roški preračunjeni na 4800 gld.

— **Ljubljanska mestna elektrarna** se je na novega leta dan slovesno otvorila. Elektrarna funkcijonira prav dobro in je zdaj Ljubljana sijajno razsvetljena.

— **Umrli.** Gosp. Josip Škrl, župnik v Bodiku, v Dolinski dekaniji, je umrl dne 29. m. m. — Ljubljanska rodoljubkinja Iva Gutnikova umrla je 31. m. m Kot dekle je večkrat nastopila v starem deželnem gledališču, bila je članica mnogih narodnih društev, zlasti pa je neumorno delovala za gmotni prospeh družbe sv. Cirila in Metoda, v kateri je bila dolgo vrsto let vzorno delavna odbornica. — V Gradci je umrl znani vinorejec strokovnjak dež. komisar Ivan Balon. — V Gorici je umrl kanonik in stolni župnik Fran Košuta v starosri 64 let.

— **Potrjen zakon.** Cesar je potrdil v deželnem zboru kranjskem vzprejeti zakonski načrt glede preložitve okrajne ceste od Grabovščice čez Muljavo do državne ceste pri Studencu.

— **Državna podpora.** Poljedelsko ministerstvo je za popravo vodovoda Šmihel-Hrenovice dovolilo 950 gld. podpore. Vsi troški so proračunjeni na 3500 gld.

— **Prisleparjena zmaga.** Pri volitvah v okrajni zastop rogaški so zmagali — nemškutarji. Zgodilo se je to vsled nezaslišanih sleparstev. Tako so to pot z veleposestniki volili tudi neki industrijalci, kateri volijo sicer v skupini industrijalcev; glavarstvo jih je prestavilo v skupino veleposestnikov, da omogoči zmago nemških nacijonalcev. Z veleposestniki so volili tudi neki posestniki, ki sicer ne plačujejo po zakonu določenega zneska davkov, katere pa je glavarstvo „pomotoma“ uvrstilo v to skupino. Seveda, kjer vlada taka pravica, tam poštena stvar ne more zmagati.

— **Častno občanstvo.** Častnima občanoma vrhniške občine sta bila v izvanrednej občinskej seji jednoglasno izvoljen dež predsednik baron Hein zaradi zaslug za trg o potresnej katastrofi in ljubljanski župan Hribar zaradi vsestranske pomoči pri bodočej železničnej progi Ljubljano Vrhnika. — Gosp. Boleslav Bloudek, c. kr. inžener ter voditelj savskih zgradb v Tacnji, bil je v glavni seji občinskega odbora Šmartno pod Šmarno goro soglasno izvoljen častnim občanom.

— **Umor.** Z Iga se poroča: Ko se je na Silvestrov večer vračal kmetski fant Janez Uršič s svojimi prijatelji domov, priplazil se je natihoma neki Damijanov ter udaril z neko stvarjo fanta Uršiča tako močno po glavi, da mu je razbil črepinjo in je revež umrl v par urah brez vsake pomoči. Ta umor vzbuja splošno ogorčenje in je bil ubijalec že aretovan.

— **Volk raztrgal.** Iz Kočevja se poroča, da je ondi raztrgal volk nekega kmeta. Vsled zime je prišlo več medvedov in volkov v bližino bivališč in volk je v gozdu Jarek raztrgal Antona Hrvata z Marije Gorice ter je požrl vso desno nogo Horvatove Revež težko da ostane na življenju.

— **Nesreča.** Te dni je zgorel v Mirnipeči 3leten deček pok. posestnika Rusa. Igral se je pri peči z lučjo in vnela se mu je obleka. Pomoč ni bila več mogoče.

— **Strašen umor.** V neki vasi blizu železniške postaje Št. Ilj nad Mariborom je ubil neki Vrečko svojega 70letnega tasta in tasčo s sekiro, ter se je polastil njiju denarja. Tast je namreč grozil zapravljivemu Vrečku, da ga izdedini, in to je menda privedlo tega do strašnega zločina.

Lepo božično darilo. „Ostd. Rudschau“, katere urednik je znani nemški politični kričač Wolf, poroča, da je dobil ta-isti Wolf iz mesta Homutov v nemški Češki častno darilo v znesku 1700 mark. Isti tist javlja tudi, da je kazensko postopanje proti posl. Wolju in Schönerju ustavljeno. No, to so darilca, katera morajo biti res dobrodošla božična darila — obdarjenima.

— **Samomori.** Od 7190 samomorov (kakor je dokazal Forbes Xinslow) bilo je vzrokom v 1416 slučajih pomanjkanje; v 1262 slučajih družinske neprijetnosti; 555 se jih je usmrtilo radi izgube denarja; 495 radi pijanosti in nezmernosti; 296 privedla jih je k tem igra; 532 usmrtilo se jih je radi propale slave; 254 radi nesrečne ljubezni; 106 pripravila jih je k temu eksaltacija in samoljubje; 86 se jih je usmrtilo radi kesanja in slabe vesti; 17 radi prevelikega fanatizma; 6 radi misantropije (ljudomržnje) 2048 samomorom bil je vzrok neznan. Ženskih samomorov zvrši se veliko manj, nego moških; le radi ljubezni in propale slaven mori še več žensk.

— **Najnovejši otok na zemlji.** Na severni obali otoka Berneo se je nedavno temu dvignil iz morja mal otičič, ki meri v daljavi 200 metrov, a v širjavi 150 metrov. Ta otok, ki pa se še od dne do dne veča, je posledica velikih potresov, razsajajočih na otoku Borneo.

— **Razsvetljava železničnih vlakov z acetilinom.** V poslednjem času se pečajo strokovnjaki na polju razsvetljave z vprašanjem, kako bi se dalo razsvetljevati železniške vagone z novim plinom acelinom. Poskušnje so se izvršile debro, kajti dognano je, da acetilin (vodeni plin) ni tako nevaren, kakor se je početkom pisalo o njem; vsaj nevarnejši ni, nego navadni premogovec, katerega rabimo po mestih. Acetilin bode mnogo ceneji in ustvarja čistejo svitlobo.

— **Indijanci so res čudni.** Kakor pripoveduje in piše angleški učenjak Port, se v nekaterih krajih Indije ne more poročiti mlajša hči, če ni nje starejša sestra že poročena. Če pa bi kdo snubil mlajšo sestro, zaljubi in poroči se starejša simbolično s kakim drevesom ali cvetlico ali bodi si katerim nečutnim bitjem ker le tako more prepustiti mlajši sestri popolno svobodo do možitve ter jej pripomoči do zaželjene sreče. Če si je izbrala strejše za „moža“ češpljeno, jabolčno in orehovo drevo, dovoljeno jej je o prvi priložnosti razporočiti se in si izbrati »živega moža“.

— **Tragedija na sveti večer.** Na Dunaju se je pripetila na sveti večer nastopna žaloigra. V delavnici nekega stružarja so se zbrali štirje vajenci rokodelstva in so se imeli dobro po svoje. Jeden vajenec se je igral z revolverjem. In ta se je sprožil pri tem. Krogla je zadela drugega učenca v sence, da je le ta obležal mrtev na mesti. Vsled tega je bil prvi tako izven sebe, da je vstrelil še samega sebe.

— **Kdaj zblazni vse evropsko prebivalstvo?** Angleški statistik Jakys dokazuje, da v štiristo letih zblazni vse prebivalstvo Evrope kolikor ga bode živelo v oni dobi. Jakys pravi da je v letu 1895, spadal na 535 oseb jeden blazen, dočim je danes že med 312 osebami po jeden, ki se mu je zmešal razum. Iz te številke se da sklepati kako bode v 400 letih. Anglež izvaja svoj račun na podlagi natanjčnih statističnih podatkov in pravi: Čez 80 lat bode blaznih ljudij jeden odstotek, čez dve do tristo let bode blazen vsak deseti človek in čez štiri sto let bode blazno vse. Lepa bodočnost se res kaže — našim potomcem! No, stavimo pa, ako bi bil prisotem angleški statistik v letošnjih sejah avstrijske poslanske zbornice, prorokoval bi bil blaznost vsaj za jeden del evropskega prebivalstva že za prej, nego čez 400 let!

— **Prva odvetnica v Evropi.** Gdč. Elsa Eschelszon je dokončala v Upsali svoje juridične studije ter bila takoj kot odvetnica istotam nastavljena, kjer je službovala že prej kakor privatna do centinja. Novembra meseca t. l. je podpisal kralj Oskar ukaz, da je tudi ženskam dovoljeno pri sodniji kakor tudi pri advokaturi službovati. Švedija je torej prva dežela v Evropi, katera se je emancipovala vseh predsodkov glede ženskega službovanja v odvetništvu.

Loterijske srečke.

Lincu dne 31. decembra t. l.: 2, 65, 29, 81, 6.
V Trstu dne 31. decembra t. l.: 69, 43, 8, 11, 36.
V Pragi dne 5. januarja t. l.: 86, 29, 70, 90. 5.

Kuverte s firmo

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 15. dec. 1897. Pšenica gld. 12 25 kr. rž gld. 9 40 kr., ječmen gld. 7·— kr., oves gld. 7·— kr, ajda gld. 9.— kr., proso gld. 7·— kr., turšica gld. 6 50 kr. eča gld. 13·— kr., grah gld. 14·— kr., fižol gld. 9·— kr (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

V svrho varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu" in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih (60—11) **oblastev.** (22)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu".** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

☞ **Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.**

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Ravnokar je izšla v zalogi J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani

Velika in Mala

PRATIKA

za navadno leto

1898.

☞ **Samo tista je prava J. Blasnikova „Pratika", ki ima na prvi strani podobo sv. Jožefa, kot uradno potrjeno varstveno znamko.**

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravlja v lekarni k Zrinjskemu H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjskega trg štev. 20

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vsih prehlajenjah dušnih organov, ter je najboljše sredstvo za prsni katar, kašelj, prsobol, hripavost in vratnobol. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravilom v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevajo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono: (12) (79—4)

»Velecenjeni gospod lekarnik!

Pošljite mi še tri steklenice Vašega izvrstno delojočega trpotčevega soka; potrebujem jih za moje znance. Jaz sem od dveh steklenic od neznosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsim prsobolnim. S poštovanjem. — Rudolf Ausim. Na Dunaji, 20. marca 1897.

Pazi naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti oni samo je pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenici s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 kr. za zamotek) ali pa po poštnem povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušenih zdravil razpošiljajo se na zahtevo zastonj in poštnine prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Stotisočero
družin vsak dan
posebno
rado pije

Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo

Prosta zdravju škodljivih snovij bobove kave ima edino Kathreiner-Kneippova sladna kava te dišavo in prijetni ukus. Ker pospešuje tek in je lahko prebavljiva, se Kathreiner-Kneippova sladna kava izkazuje že leta jednako dobro za odrasle in otroke. Z ozirom na zdravje in varčnost bi pristne „Kathreiner-jeve" kave ne smelo nedostajati v nobenem gospodinjstvu.

Svari se pred ničvrednimi ponaredbami.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.